

Decyzja

Prezydium KK

nr 84/18

ws. opinii dot. Zaleceń Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2018 r.
oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę
programu konwergencji na 2018 r.

W ocenie Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” należy, tak jak zauważa Rada, podejmować działania aktywizujące i zachęcające do uczestnictwa w rynku pracy. Bez wątplenia, można zgodzić się z treścią dokumentów, gdy mowa o potrzebie zwiększania dostępności do instytucji opieki, czy to nad dziećmi, czy też osobami zależnymi. Podkreślamy poparcie jakie zostało wyrażone przez Związek wobec propozycji Dyrektywy w zakresie godzenia życia zawodowego i prywatnego przez rodziców i opiekunów. Ważnym wyzwaniem rozwojowym dla Polski jest także dostępność do podnoszenia kwalifikacji przez pracowników oraz osoby znajdujące się poza rynkiem pracy. Wymaga to podjęcia pilnych i strategicznych działań. Wiąże się to z postępującą cyfryzacją, która jest szansą, ale także zagrożeniem dla wielu pracowników.

Odwołując się do zalecenia nr 1) Prezydium KK zwraca uwagę na brak dostrzeżenia przez Radę faktu występowania niskich płac w sferze budżetowej, które pozostają bez zmian od 2009 roku. W ten sposób zmniejsza się motywacja pracowników do pracy, co staje się przyczyną coraz słabszej jakości świadczonych usług administracyjnych państwa.

Prezydium KK zgadza się z zaleceniem dotyczącymi poprawy jakości konsultacji społecznych i publicznych. Obserwacje Rady pokrywają się z naszymi doświadczeniami. Konsultacje społeczne są prowadzone w sposób urągający standardom, które zostały umieszczone w ustawach: o związkach zawodowych oraz o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego. Konsultacje są pomijane, a nawet jeśli są prowadzone, to często dochodzi do skrócenia terminów na wyrażenie opinii. Konsekwencją takich działań są najczęściej liczne wady legislacyjne, które zmniejszają pewność prawa i powodują potrzebę licznych nowelizacji.

Jako związek zawodowy wyrażamy swój sprzeciw w związku z negatywną opinią dotyczącą obniżenia ustawowego wieku emerytalnego w Polsce. Jak wskazują statystyki, wiele osób pobierających świadczenie emerytalne wciąż pracuje w zawodzie. Kampania Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,

Kancelarii Prezydenta RP oraz NSZZ „Solidarność” pod tytułem „Godny Wybór. Przywrócenie wieku emerytalnego” informowała w 2017 roku o tym, że emerytura to indywidualny wybór, a nie obowiązek. Uważamy, że jest to decyzja, którą każdy powinien podejmować sam, z uwzględnieniem jego kondycji zdrowotnej, sytuacji rodzinnej i oczekiwań względem wysokości emerytury.

W tym kontekście zwracamy uwagę na to, że nadal występują problemy związane z dostępnością do świadczeń opieki zdrowotnej. Uważamy, że wydatki na ochronę zdrowia w Polsce są zbyt niskie, aby mogły wystarczyć na zapewnienie swoim obywatelom opieki na odpowiednim standardzie. W rankingu Europejskiego Konsumenckiego Indeksu Zdrowia Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc. W efekcie takiej sytuacji Polacy coraz częściej zgłaszają się do placówek prywatnych pogłębiając trudność systemu publicznego. Zauważamy również poważny problem kadr w ochronie zdrowia. Niezwykle niepokojące są sygnały dotyczące zbyt małej liczby lekarzy i pielęgniarek, co przy rosnącej średniej wieku tych pracowników, rodzi obawy o przyszłość systemu ochrony zdrowia.

Przedstawione Zalecenia w swej treści odnoszą się także do sytuacji na polskim rynku pracy. Nie możemy w pełni zgodzić się z przedstawionymi wnioskami. W ocenie Związku, podstawowym problemem polskiej gospodarki jest niezwykle niski poziom płac w porównaniu do Państw Europy Zachodniej. Skutkuje on z jednej strony, wyczerpaniem obecnego modelu wzrostu gospodarczego opartego na niskich kosztach pracy, bez jednoczesnego inwestowania w wysoką innowacyjność, a z drugiej prowadzi do emigracji lub niskiej skłonności do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy. Podniesienie płac odpowiadałoby na dwa wymienione problemy. Podstawowym mechanizmem wzmocnienia presji płacowej byłoby wzmocnienie negocjacji zbiorowych. Liczne badania pokazują, że pozwalają one na stabilny wzrost płac, łączący potrzeby przedsiębiorców, ze sprawiedliwym podziałem owoców wzrostu gospodarczego. Niestety, do problematyki niskiego zasięgu negocjacji zbiorowych w Polsce, Zalecenia się nie odnoszą, choć jest to elementem Europejskiego filaru praw socjalnych, który został proklamowany przez wszystkie państwa członkowskie.

Zgadza się, że bardzo ważnym problemem polskiego rynku pracy jest jakość miejsc pracy. Jest to wyzwanie nie tylko dla polskiej, ale także europejskiej gospodarki. Mimo rosnącej liczby miejsc pracy, spada jakość zatrudnienia. Nie możemy jednak zgodzić się na stwierdzenie zamieszczone w końcowych zaleceniach, że konieczne jest: „Podjęcie działań w celu (...) likwidacji utrzymujących się przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia”. Nie zauważamy przeszkód do zatrudniania w oparciu o Kodeks pracy.

W naszej ocenie, to co wymaga radykalnej zmiany, to liczne zachęty do omijania stosunku pracy, na rzecz atypowych form zatrudnienia. Wymienić można np, coraz liczniejsze zachęty dla stosowania samozatrudnienia (kolejne propozycje obniżenia składek na ubezpieczenie społeczne), utrzymywanie wyłączenia w opłacaniu składek na ubezpieczenie społeczne w przypadku studentów do 26 roku życia pracujących na umowach zlecenie, brak obowiązku opłacania składek w przypadku osób wykonujących pracę w oparciu o umowy o dzieło, czy też brak wymogów BHP oraz konieczności wypłacania wynagrodzenia minimalnego dla pracownika na nowym rodzaju umowy cywilnoprawnej - o pomocy przy zbiorach. Nierozwiązany pozostaje w Polsce problem niskiej jakości staży i praktyk na otwartym rynku pracy, które są często wykorzystywane jako substytut regularnego zatrudnienia. To tylko wybrane przykłady istniejących rozwiązań, które zniechęcają do standardowego zatrudnienia na rzecz atypowych form zatrudnienia. Trzeba pamiętać, że najczęściej powodują one lukę w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto, poważną słabością polskiego systemu jest niezwykle słaba pozycja Państwowej Inspekcji Pracy, jednocześnie w wymiarze kompetencyjnym, jak i organizacyjnym wynikającym przede wszystkim z niskiego poziomu finansowania tej instytucji. Wymaga to pilnej zmiany.

Z powyższym wiąże się niska jakość ofert w ramach Gwarancji dla młodzieży, co sprawia, że już na starcie drogi zawodowej, młodzi pracownicy stykają się z prekaryjnym zatrudnieniem, co obniża potencjał ich karier w przyszłości. Ponadto, badania pokazują, że także po wyjściu z programu, młodzi ludzie często doświadczają pracy o niskiej jakości - terminowego oraz niskopłatnego.

Jedyna wzmianka w Zaleceniach dotycząca stawek podatkowych odnosi się do zbyt licznej grupy stawek podatku VAT. W naszej ocenie nie to jest najpoważniejszym problemem naszego systemu podatkowego. Zdecydowanie ważniejszą kwestią jest regresywność systemu, co jest wyjątkiem w Europie. Regułą są progresywne podatki, które zwiększają sprawiedliwość systemu, zapewniając przy tym właściwy poziom wpływów podatkowych. Mimo podniesienia kwoty wolnej od podatku, poziom obciążeń podatkowych dla najmniej zarabiających nie zmniejszył się znacząco, ponieważ zwiększenie kwoty wolnej objęło niewielką grupę podatników. Brakuje także programu dalszego podnoszenia kwoty wolnej, co zostało zapowiedziane, gdy wprowadzono obecnie obowiązującą regulację. Ujednolicenie stawek VAT rodziłoby obawę o dodatkowe, nieproporcjonalne obciążenie osób najmniej zarabiających.

Obawy Związku rodzi forsowana reforma szkolnictwa wyższego, poza argumentami natury organizacyjnej (ograniczenie autonomii uczelni wyższych, zmiany w sposobie

zarządzania, itp.) pojawia się zagrożenie marginalizacji uczelni znajdujących się poza dużymi ośrodkami. W naszej ocenie jest to niezwykle niebezpieczne, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia zrównoważonego rozwoju i prowadzenia działań o charakterze włączającym. Osłabienie tych ośrodków, a w konsekwencji nawet ich likwidacja, będą ograniczały dostęp do szkolnictwa wyższego osobom mniej zamożnym oraz osobom mieszkającym poza dużymi ośrodkami. Zagroza to osiągnięciu przez Polskę celów Strategii Europa 2020.

Gdańsk, 25 czerwca 2018 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek